

TEORETISKE PERSPEKTIV PÅ BARNES DELTAKELSE OG MEDVIRKNING

Kort oversikt for barnevernsarbeidere

Dette dokumentet er en del av det europeiske Erasmus+ KA202-prosjektet, "Participation and Collaboration for Action", akronym PANDA, sept. 2020 – august 2023. Prosjektet involverer 4 europeiske universiteter: Artevelde University of Applied Sciences (Belgia), Norges teknisk-

naturvitenskapelige universitet (Norge), Queen's University Belfast (Nord-Irland) og Universidad Complutense de Madrid (Spania). Det involverer også 4 organisasjoner: Growing Up (Belgia); Trondheim Kommune/Link (Norge); Voice of Young People in Care, VOYPIC, (Nord-Irland) og Fundación Secretariado Gitano, FSG (Spania).

Denne rapporten er utarbeidet av Queen's University Belfast, Nord-Irland.

Forfattere: Winter Karen, Mc Cafferty Paul, Toal Alicia, McGuigan Geraldine, Eerdekens Wendy, Heirbaut Eva, Dahlø Husby Inger Sofie, Juul Randi, Mercado García Esther, Blanco Carrasco Marta, Leyra Fatou Begoña, Corchado Castillo Ana, Dorado Barbe Ana, Aerts Linda, Haedens Nele, Lowagie Lisselotte, Saenen Virna.

Til norsk ved Pål Børmark, Randi Juul og Inger Sofie Dahlø Husby

Innhold

Innledning

	5
1. Teoretiske og konseptuelle tilnærminger: en oversikt	6
2. Sosiologiske tilnærminger	6
2.1 Barndomssosiologi	6
2.2 Sosialpedagogiske begreper	7
2.3 Relasjonsbaserte tilnærminger	5
2.3 Filosofiske tilnærminger - Honneth	5
2.4 Bourdieu (sosiologi)	7
3. Konklusjon	9
4. Ordliste	9

Innledning

PANDA-prosjektet har som mål å fremme småbarns (12 år og under) deltakelse og medvirkning i beslutningsprosesser på tvers av land i Europa, gjennom å styrke fagfolks samarbeid med barn i kontakt med velferdstjenester, spesielt små barn i kontakt med barnevernet.

Under ledelse av 8 partnerorganisasjoner fra fire land, Belgia, Spania, Norge og Nord-Irland (sosialarbeidere, ledere, politiske ansvarlige, forskere og undervisere), har prosjektet satt seg tre mål:

- lage et mediebibliotek som kan bidra til å øke fagfolks ferdigheter og kunnskap om samarbeid med små barn
- utarbeide overordna retningslinjer/prinsipper som kan hjelpe politisk ansvarlige og organisasjoner til å realisere også små barns rett til deltagelse og medvirkning
- tilby undervisere nye verktøy og metoder til bruk i opplæring av studenter og ansatte i barnevernet

Figur 1 Panda-konseptet (2022)

Til grunn for barns medvirkning er det teoretiske og konseptuelle rammer som fagpersoner ofte ikke er klar over. Denne oversikten for barnevernsarbeidere setter søkelys på teoretiske og konseptuelle rammer som ofte underbygger arbeid på dette området. Den inkluderte listen er ikke uttømmende; men de vanligste er inkludert. Målene er: å rette oppmerksomheten mot teoretiske og konseptuelle rammer; fokusere spesielt på sentrale begreper knyttet til sosiologiske rammer; og øke bevisstheten om forskning som anvender ulike teoretiske og konseptuelle rammer.

1. Teoretiske og konseptuelle tilnærminger: en oversikt

Det er flere teorier/rammer som er nyttige når man skal tenke kritisk rundt deltakelse og medvirkning for små barn. De er:

- Geografi (mobiliteter), digital antropologi;
- Sosialpedagogiske tilnærminger;
- Sosiologiske tilnærminger - Prout og James (barndomssosiologi); Goffman (teori om sosial interaksjon), Honneth (anerkjennelse og (mangel på) anerkjennelse); Sennett (samarbeidets ritualer og politikk); Bourdieu (kapital, felt og habitus);
- Filosofiske tilnærminger;
- Bronfenbrenner (sosialøkologisk tilnærming)
- Psykososiale tilnærminger
- Rettighetsbaserte tilnærminger
- Relasjonelle og relasjonsbaserte tilnærminger ● Deltakelsesmodeller ● Kunst, drama.

I denne oversikten fokuserer vi på sosiologiske, sosialpedagogiske, relasjonsbaserte og filosofiske tilnærminger. Disse underbygges av nyere forskning og kan bidra til å informere praksisfeltet.

2. Sosiologiske tilnærminger

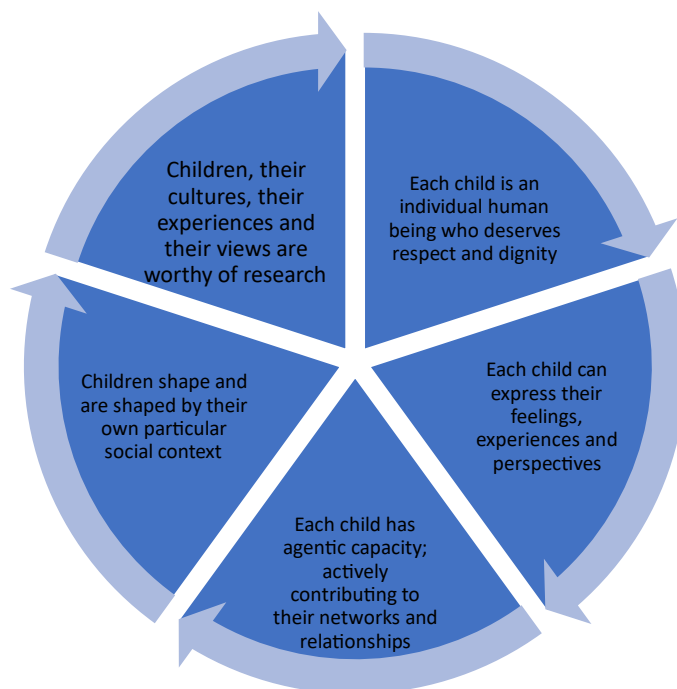
2.1 Barndomssosiologi

Historisk sett har oppfatningen av hva et barn er, og hva barndom er, blitt overskygget av utviklingspsykologiens fortellinger om naturlig utvikling og modningsprosesser (alder og stadier). I dette perspektivet blir barn sett på som umodne og uferdige, som skal vokse seg til modenhet. Barn forstås som "ufullstendige", med manglende kompetanse, og i prosess mot å bli et voksent fornuftsvesen. Dette synet kan gjennomsyre fagfolks samhandling med barn og kan legitimere utøvelse av voksen makt over barn. Resultatet kan bli at barn blir ekskludert fra beslutninger og fratras sin autonomi på grunn av deres antatte inkompetanse og et overfokus på deres avhengighet av voksne.

Det finnes selvfølgelig utviklingspsykologiske tilnærminger som har vektlagt de sosiale og kulturelle sidene ved barns utvikling. Barndomssosiologien understreker at barndom ikke er biologisk definert, men bør forstås og defineres som erfaring knyttet til sosiale faktorer som kontekst, kultur og tid. Barndomssosiologien definerer barn som individuelle mennesker som

bidrar, former og blir formet av deres kontekst (Figur 1). Denne tilnærmingen legger vekt på at barn:

- deltar i sosiale relasjoner
- har kunnskap og synspunkter som er utledet fra erfaringer om relasjoner, miljøer og hendelser
- samhandler med omgivelsene, og deres samspill påvirker både barns og voksnes hverdagsliv
- har sosial, moralsk og politisk kompetanse og bør betraktes som deltakere og bidragsyttere til samfunnet
- barn bør anerkjennes som aktive subjekter og kan i hovedsak ikke skilles fra andre mennesker
- barn er aktive aktører i å skape sin barndom og er ikke bare "sosialiseringsprosjekter" for voksne.

Figur 1: Barndoms sosiologiens syn på hvert barn og relevans for barnevernsarbeidere

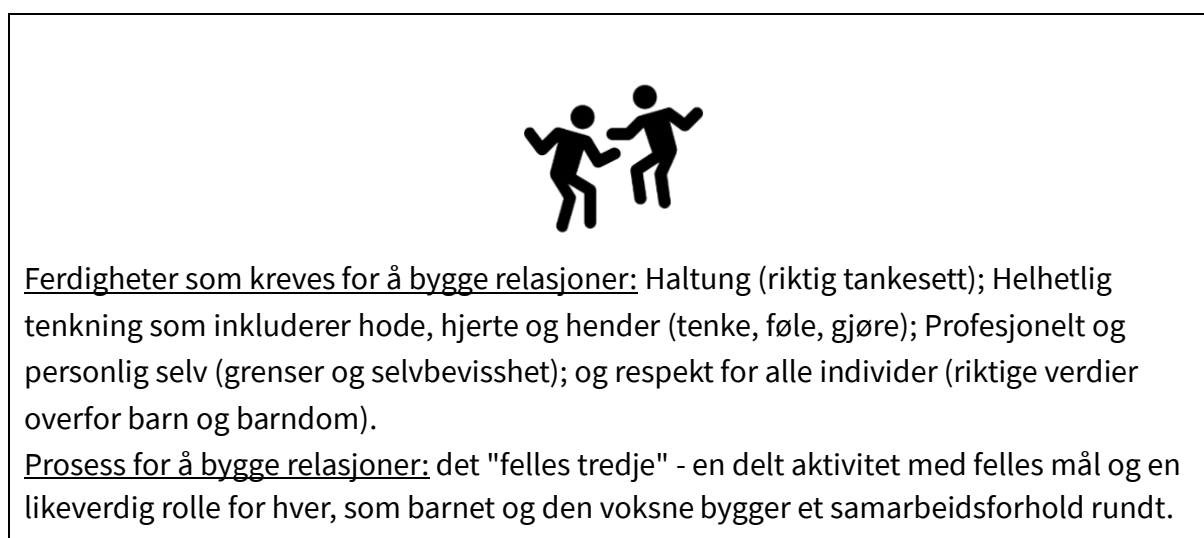
2.2 Sosialpedagogiske begreper

På bakgrunn av arbeidene til Natorp (1899) og Pestalozzi (1907) kan sosialpedagogikken sies å være opptatt av at individet formes og utvikles i sosiale miljøer. Sosialiseringen og oppdragelsen får betydning for utviklingen av samfunnet og samfunnet bidrar til å forme individet. Derfor er sosialpedagogikken opptatt av å skape en «blomstrende hage for barn» og for alle mennesker: et fruktbart miljø som bidrar til deres velvære og læring, samt utvikling av deres iboende ressurser. Sosialpedagogikken tar sikte på å motvirke sosial ulikhet og vil legge til rette for sosial endring gjennom fokus på læring, trivsel og inkludering i fellesskaper, samt myndiggjøring og anerkjennelse av individet. Dette oppnås gjennom en helhetlig og relasjonsbasert måte å jobbe med mennesker på. Prinsippene er illustrert i 'Diamond Model'. Navnet er gitt fordi alle mennesker er dyrebare, har en rekke kunnskaper, ferdigheter og evner og alle har potensialet til å skinne (Figur 2).

Figur 2: Diamantmodellen

Kjennetegn ved tilnærmingen inkluderer: en respekt for barns iboende verdi; en tro på barns potensial; en sammenkobling mellom tanker, følelser og handlinger; den grunnleggende betydningen av tillitsfulle relasjoner; og voksnes ansvar for å lede relasjoner hvor sosialpedagogikken peker på betydningen av å ha bevissthet om skillet mellom det profesjonelle, personlige og private jeget. Det sosialpedagogiske rammeverket tilbyr en måte å utforske og engasjere seg i de ofte neglisjerte følelsesmessige dimensjonene ved relasjonelle og kommunikative møter mellom voksne og barn. Nøkkelbegreper inkluderer 'haltung', 'hode-hjertehender', det 'profesjonelle, personlige og private jeg', 'det felles tredje' og gjensidig respekt, tillit (Figur 3).

Målet med å bygge relasjoner: å trekke frem hverandres eksisterende ferdigheter og evner; å oppdage nye ferdigheter og evner; å utnytte og pleie potensialet; å dyrke tilknytning, tillit, kommunikasjon og samarbeid.

Figur 3: Sosialpedagogiske begreper anvendt i sosialpedagogiske praksiser

2.3 Relasjonsbaserte tilnærminger

Relasjonsbasert praksis har vært en del av sosialt arbeids praksis i flere tiår, men har tilpasset seg og respondert på nye trekk ved konteksten den foregår i. Kjernetrekk ved relasjonsbasert praksis inkluderer:

- Menneskelig atferd og den profesjonelle relasjon er en integrert del av enhver profesjonell intervensjon.
- Menneskelig atferd er kompleks og mangefasettert. Mennesker er ikke bare rasjonelle vesener, men har affektive (både bevisste og ubevisste) dimensjoner som beriker, men som samtidig kompliserer menneskelige relasjoner.
- Individenes indre og ytre verdener er uatskillelige, integrerte (psykososiale) i motsetning til endimensjonale. Responser på sosiale problemer er avgjørende for sosialt arbeids praksis.
- Hvert sosialt møte er unikt, og oppmerksomhet må rettes mot de spesifikke omstendighetene til hver enkelt.
- Et samarbeidsforhold er middelet som intervensjoner kanaliseres gjennom, og dette krever at det legges spesiell vekt på 'å bruke seg selv'.
- Respekten for individer innebygd i relasjonsbasert praksis innebærer å øve på inkluderende og myndiggjørende praksiser (Ruch, 2018).

Det er viktig at relasjonsbasert praksis anerkjenner at både utøveren og tjenestebrukere bringer en rekke erfaringer og emosjonelle responser inn i møtet, og at hver deltakers forståelse av seg selv og den 'andre' vil ha betydning for forholdet og dets betydning (Turney 2012). Dette gjør at utøvere kan holde kontakten med både sine tanker og følelser om forholdet og å være oppmerksomme på ikke bare deres kognitive, men også deres affektive, responser som informerer om hvordan det unike, risikoen og usikkerheten som kjennetegner alle sosialarbeidsrelasjoner blir adressert. Relasjonsbasert praksis er relevante for praksis som vil fremme deltakelse i beslutningsprosesser for små barn, og de hjelper praktikere til å utvikle inn-tunende og empatiske intervensjoner.

2.3 Filosofiske tilnærminger - Honneth

I utviklingen av en "selvfølelse", er individer avhengig av tilbakemeldinger fra andre og fra samfunnet som helhet. Denne tilbakemeldingen kan defineres som former for anerkjennelse. Honneth identifiserer tre former for anerkjennelse:

- (i) kjærlighet, eller følelsesmessig erkjennelse av behov for kjærlighet og omsorg;
- (ii) juridisk anerkjennelse av rettigheter som menneske; og
- (iii) solidaritet eller sosial aktelse, som en del av ens bidrag til et fellesskap.

Honneth knytter hver form for anerkjennelse til et område og til en opplevelse av selvet – se figur 4.

Anerkjennelsesformer	Kontekst	Påvirkning på relasjon til seg selv	Relevans for fagfolks praksis
Kjærlighet	Barn – voksenrelasjoner	Selvtillit	Viktigheten av fagpersonens relasjon til alle barn
Juridisk forankrede rettigheter	Sivilsamfunnet	Selvrespekt	Viktigheten av at fagpersonen fremmer og ivaretar de lovfestede rettighetene til hvert barn.
Verdsettelse	Bredere samfunn	Selvfølelse	Viktigheten av at fagfolk respekterer og anerkjenner alle barns talenter og gir dem muligheten til å bidra i ulike sosiale settinger i samfunnet.

Figur 4: Honneth, anerkjennelse, innvirkning på relasjon til seg selv og relevans for sosialt- og barnevernsfaglig arbeid

Kjærlighet – oppstår i et positivt, meningsfullt og intimt forhold til andre. Dette bidrar til utvikling og vekst i selvtilliten.

Rettigheter – knyttes til sivilsamfunnet; hjemmet; skolen; forholdet til sosialarbeideren; og til samfunnet. Hvis rettigheter respekteres, fremmes selvrespekt.

Verdsettelse (solidaritet, sosial aktelse) – knyttes til grupper av fellesskap og samfunn. Hvis et individs prestasjoner anerkjennes av fellesskapet, næres selvtilliten.

Anerkjennelse er uløselig knyttet til både individ-, stats- og samfunnsnivå og har stor relevans for arbeid med barn.

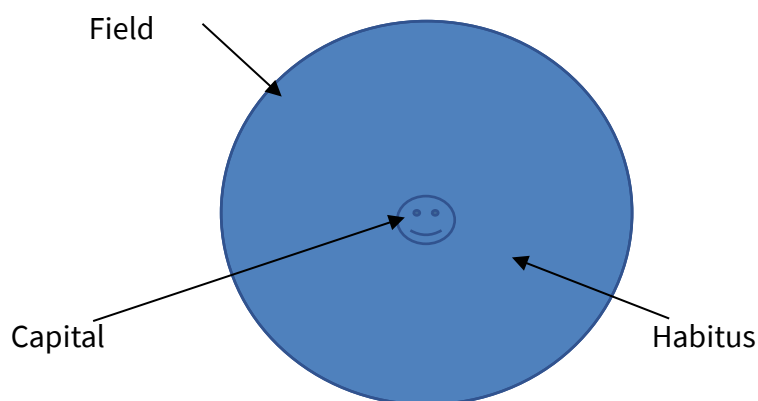
På individnivå - Å ha et tillitsfullt følelsesmessig bånd til en barnevernsarbeider er en viktig kilde til trøst og varme for barn innen barnevernet. Slike relasjoner har elementer av likeverdighet og gjensidighet; begge kan lære av den andre ved å lytte til hva den andre har å si. Det legges vekt på å skape rom for refleksjon, å gjøre ting sammen, og til å samarbeide om beslutninger.

På statlig nivå - Barnekonvensjonen (UNCRC) gir et juridisk bindende rammeverk som anerkjenner barn som individuelle rettighetshavere. Juridiske rammer bidrar til å skape en kultur som forstår deltakelse og medvirkning som en ubetinget rettighet som barn har og en juridisk forpliktelse for barnevernsarbeidere og sosialarbeidere til å involvere alle barn og unge i beslutningsprosesser.

På samfunnsnivå – Honneth er opptatt av at alle har ressurser som må verdsettes. Sosial endring vil skje raskere og med mindre motstand, dersom barn blir forstått og respektert som likeverdige og at de har noe å bidra med til det sosiale fellesskapet.

2.4 Bourdieu (sosiologi)

Det å forstå maktens mikrodynamikk er helt avgjørende slik at det blir mulig for barn å få tilgang til hvilke rettigheter de har i spørsmålet om deltagelse, hvor makten finnes, hvordan den utøves og hvordan slike maktforhold blir forankret og internalisert. Bourdieus tre sentrale begreper (felt, kapital og habitus) som skissert i figur 5, kan være nyttige.

Figur 5: Bourdieu: felt, kapital og habitus

Et felt - representerer et 'strukturert rom av ulike posisjoner, hvor alle [mennesker] som er involvert i feltet deler et visst antall grunnleggende interesser. Posisjonene kan knyttes til en bestemt feltbevissthet som uttrykker deres interesser og engasjement. Dette kan fungere konserverende i den forstand at de som er involvert i feltet vil kjempe for sine posisjoner for igjen å skaffe seg eller beholde en viss form for kapital' (Bourdieu 1993, s. 72-73).

Beslutningsfora for sosialt arbeid (ansvarsgruppemøter, møter med barn under omsorg) kan defineres som et felt, der ulike fagpersoner kommer sammen ved at de deler en felles interesse, nemlig at barnet skal være i fokus der beslutningene fattes (i forumet).

Kapital - Relasjonene mellom fagfolk i feltet (eller her, beslutningsforumet) er sjelden likeverdige, men preges ofte av en maktkamp hvor ulike fagpersoner posisjonerer seg ulikt (også overfor barn/foreldre) og engasjerer seg (vanligvis ubevisst) i en intern kamp med hverandre og som bestemmes av mengden og typen kapital som eies.

Bourdieu diskuterer ulike typer kapital (økonomisk, sosial, kulturell og symbolsk). Symbolsk kapital kan bestå av ulike elementer. I sammenhenger der det skal fattes beslutninger om barnet, kan en oppleve at «kunnskapen om barnet» blir en kapital fagperson eier og som kan anvendes i en form for konkurranse om hvem som har mest innflytelse og definisjonsmakt over hva som til enhver tid er barnets beste.

Habitus - Hver fagperson kan ha ulik kunnskap om hva som er best for et bestemt barn. I møter kan man oppleve at fagpersoner forsøker å kontrollere beslutninger om barnet gjennom den statusen deres fag representerer. Slike prosesser vil kunne forsterke hvem som har den mest statuspregede kunnskapen om barnet.

Bourdieu hevder at noen mennesker er i stand til å dominere feltet (i dette tilfellet beslutningsfora) og få det til å fungere til egen fordel. Grunnen til det er at de har en habitus (teorier, begreper, ord, måter å snakke, tenke og handle på; også kjent som "holdbare systemer", disposisjoner som er overførbare), som de har tilegnet seg gjennom sin sosiale status og som igjen har vist seg å inneholde bestemte kunnskaper og faglig anerkjennelse.

Det finnes ulike eksempler på habitus: klassehabitus; gruppestatushabitus; «genderhabitus» og mer spesialiserte former for profesjonell habitus, inkludert profesjonell barnevernsbeiderhabitus. Det er mulig å identifisere de praksisformer, metoder og holdninger som barnevernsarbeidere vil komme til å tilegne seg, stort sett ubevisst, gjennom sin daglige arbeidserfaring og posisjon som kvalifiserte barnevernsarbeidere. I møter betyr ikke dette at barnevernsarbeidere (og andre profesjonelle) bevisst presenterer et bestemt utvalg av teknikker for å få et overtak på andre i selve beslutningsprosessen, men heller at deres habitus fungerer på et praktisk, uformelt og til dels skjult nivå.

Dette betyr ikke at barnevernsarbeidere (og andre fagpersoner) handler bevisst for å "få overtaket" i beslutningsprosessene, men dette er snarere prosesser som utspiller seg i det praktiske arbeidet, uten at en så lett oppdager det.

Foreldre vil, til sammenligning, innta en underordnet posisjon i de beslutningsorganer der de møter fagfolk for å drøfte vanskelige forhold rundt barnet. Begrepet foreldrehabitus inkluderer de ulike atferdstypene, holdningene og disposisjonene som vil være med på å forsterke deres allerede underordnede posisjon i møter om barnet.

Bruk av mikroprosesser og bruk av makt i beslutningsfora - I beslutningsfora hvor det finnes omstridte påstander om hva som er til barnets beste, er det lett å se hvordan fagpersoner kan bruke bestemte språk, begreper, kunnskaper for å få kontroll og dominans over selve beslutningsprosessen. For eksempel kan begrepet sosialarbeidsintervensjon som sommer ord som "profesjonell", "objektiv", "risikoanalyse" brukes, mens foreldre kan bruke termer som "min hukommelse av", "mine følelser om", osv. Ubevisst kan andre fagpersoner bli mer påvirket av faglige innspill fordi det fremstår som mer rasjonelt og analytisk enn «emosjonelle, uprofesjonelle utsagn». Profesjonelle kan endre på en slik situasjon ved å overveie (og eventuelt endre) de ordene som brukes. En måte vil kunne være å unngå sjargong som kan være typisk for barnevernsarbeid/sosialt arbeid, og gi foreldrene god tid til å forberede seg på forhånd, og ikke minst gi dem rom til å artikulere sine innspill slik at de kan være forberedt på hva som kan komme. På den måten vil foreldre i større grad kunne være deltagere på egne premisser).

Barnets posisjon i slike møter undertrykkes ofte gjennom disse prosessene, og kampen om innflytelse mellom fagpersoner og foreldre vil ofte kunne prege møtets stemning. Som et resultat av det å ha mindre makt og innflytelse, og kontinuerlig bli undergravd og ekskludert, lærer barn å forholde seg tause, og voksne – de med makt – legger i mindre grad vekt på barns meninger. Det følger ut av det vi kan kalle en «barnehabitus», at de har lavere status og makt og at voksne er med på å opprettholde en slik barnehabitus ved at de konkret viser at barn har lavere status og makt og

dermed reproduseres sosiale former for dominans som igjen vil redusere barnets stemme. Når det gjelder beslutninger om barn i barnevernet, har denne syklusen muligheter til å reproducere seg selv inntil stemmen til barnet forsvinner helt. Disse mikromakt-dynamikkene kan utfordres og endres ved at barnet inkluderes og dets stemme blir hørt på lik linje med voksne og aktuelle fagpersoner når beslutninger skal fattes.

3. Konklusjon

Hensikten med denne korte oversikten over ulike teoretiske perspektiver er å vise hvordan teorier og begreper kan prege profesjonell forståelse av barns deltagelsesrettigheter. Profesjonelle må kunne tolke praksisvirkeligheten kritisk i lys av teori, slik at de kan handle utfra dette og forbedre barns livssituasjon.

"Det kan ikke være noen skarpere åpenbaring av et samfunns sjel enn måten det behandler sine barn på."

Nelson Mandela, tidligere president i Sør-Afrika

4. Ordliste

«**Haltung**» betyr «disponering» og refererer til den generelle tankegangen, holdningen og oppførselen til et individ. Det er iboende for ens 'selv'. 'Haltung' krever at utøvere engasjerer seg helhetlig, og bringer alle aspekter av deres vesen – rasjonelle, emosjonelle og praktiske – inn i deres profesjonelle relasjoner med barn, noe som muliggjør utvikling av passende nære og autentiske relasjoner.

"**Hode-hjerte-hender**" refererer til fagfolks engasjement med barn gjennom å vektlegge både tenkning, følelser og handling, som hver for seg er like viktig. Barnevernsarbeideren må ta hensyn til at barn lærer gjennom erfaring og må skape et miljø som bidrar til velvære og læring.

"**Det profesjonelle, personlige og private jeg**" refererer til at det kreves høy selvbevissthet og selvrefleksjon for å utvikle nære, autentiske relasjoner. Dette innebærer å skille ut og vise det profesjonelle og personlige selvet på jobben, men også å holde den private sfæren i ens liv privat.

«**Det felles tredje**» -profesjonelle anerkjenner potensialet i barn og hjelper dem å oppdage dette også ved å skape sterke, genuine relasjoner og lærings situasjoner der barn kan oppleve seg ressurssterke og utvikle nye evner. Fokuset her er å være sammen med barn og gjøre ting sammen med dem. Dette kan være enhver aktivitet, fra å spille fotball til å lage pannekaker. Den delte situasjonen og/eller opplevelsen er et redskap for å utvikle ferdigheter og talenter i et rom der det er et mer likeverdig partnerskap mellom barn og voksen, og setter barnet i sentrum.

"**Gjensidig respekt, tillit og ubetinget verdsettelse for barn**" - alle mennesker er likeverdige med et rikt og ekstraordinært potensial, og anser barn for å være kompetente, ressurssterke og aktive agenter.

Vedlegg

Tabell 1 Litteratur om barns medvirkning, teoretiske og konseptuelle rammer

Theoretical and/or conceptual approach	References	Focus of the research study
Mobilities	Ferguson, H. (2016) What social workers do in performing child protection work: Evidence from research into face-to-face practice. <i>Child & Family Social Work</i> , 21(3), p.283-294.	Social workers' relationships and communication with children/families in home visits
Goffman	Hadfield, M., Ruch, G., Winter, K., Cree, V. and Morrison, F. (2020) Social workers' reflexive understandings of their "everyday" communications with children. <i>Child & Family Social Work</i> , 25(2), p.469-477.	Social workers' relationships and communication with children/families
Honneth	McCafferty, P. (2021) Children's Participation in Child Welfare Decision Making: Recognizing Dichotomies, Conceptualizing Critically Informed Solutions, <i>Child Care in Practice</i> , https://doi.org/10.1080/13575279.2021.1896990	UNCRC Article 12
Sociology of childhood/agency/agentive capacity	Morrison, F. (2016) <i>Social Workers' Communication with Children and Young People in Practice</i> . Glasgow: Institute for Research and Innovation in Social Service (IRISS).	Social workers' relationships and communication with children/families
Digital anthropology	Pink, S., Ferguson, H. and Kelly, L. (2020) Child protection social work in COVID-19: reflections on home visits and digital intimacy. <i>Anthropology in Action</i> , 27(3), p.27-30.	Social workers' relationships and communication with children/families in home visits

Social pedagogical concepts	Ruch, G., Winter, K., Cree, V., Hallett, S., Morrison, F. and Hadfield, M. (2017) Making meaningful connections: Using insights from social pedagogy in statutory child and family social work practice. <i>Child & Family Social Work</i> , 22(2), p.1015-1023.	Social workers' relationships and communication with children/families
Psychosocial approaches	Ruch, G., Turney, D. and Ward, A. (2018) (second edition) <i>Relationship Based Social Work. Getting to the Heart of Practice</i> . London: Jessica Kingsley Publishers.	Social workers' relationships and communication with children/families
Sennett	Ruch, G., Winter, K., Morrison, F., Hadfield, M., Hallett, S. and Cree, V. (2020) From communication to co-operation: Reconceptualizing social workers' engagement with children. <i>Child & Family Social Work</i> , 25(2), p.430-438	Social workers' relationships and communication with children/families
Sociology childhood/UNCRC	Winter, K. (2012) Ascertaining the perspectives of young children in care: Case studies in the use of reality boxes. <i>Children & Society</i> , 26(5), p.368-380.	Social workers' relationships and communication with children/families
Bourdieu	Winter, K. (2012) Ascertaining the perspectives of young children in care: Case studies in the use of reality boxes. <i>Children & Society</i> , 26(5), p.368-380	Social workers' relationships and communication with children/families in review meetings
Ecological approach	Whincup, H. (2017) What do social workers and children do when they are together? A typology of direct work. <i>Child & Family Social Work</i> , 22(2), p.972-980.	Social workers' relationships and communication with children/families
Participations models	Allcock, A (2018) Frameworks for child participation in social care, IRRIS https://www.iriss.org.uk/resources/esss-outlines/frameworks-childparticipation-social-care	Includes a review of literature and participation models by Hart, Lundy, Shier.

Andre referanser

- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford university press.
- Charfe, L., & Gardner, A. (2019). *Social pedagogy and social work*. Sage.
- Goffman, E. (2002). *The presentation of self in everyday life*. 1959. Garden City, NY, 259.
- Honneth, A. (2004). Recognition and justice: Outline of a plural theory of justice. *Acta sociologica*, 47(4), 351-364.
- Honneth, A. (2014). *The I in we: Studies in the theory of recognition*. John Wiley & Sons.
- James, A., Jenks, C., & Prout, A. (1998). *Theorizing childhood*. New York, 81-104.
- Natorp, P. (1899). I. *Untersuchungen über Platos Phaedrus und Theaetet*.
- Pestalozzi, J. (1907). *How Gertrude teaches her children: An attempt to help mothers teach their own children: And an account of the method* (LL Holland, & FC Turner, Trans.). Syracuse: Swann Sonnenschein.
- Prout, A., & James, A. (1997). A new paradigm for the sociology of childhood? Provenance, Promise. *Constructing and reconstructing childhood: Contemporary issues in the sociological study of childhood*, 7.
- Thempra.org. An introduction to social pedagogy. <http://www.thempra.org.uk/social-pedagogy/>